

Õiguskantsler

Teie 02.10.2015 nr

Meie 06.11.2015 nr 6-4/151342/1504951

Sotsiaaltoetuste maksmise tingimused Mikitamäe vallas

Lugupeetud []

Selgitasite oma avalduses, et Mikitamäe vallas makstakse kooliaasta alguse toetust ning ranitsatoetust Mikitamäe valla lastele, kes õpivad Mikitamäe Koolis. Mikitamäe valla lastel, kes õpivad väljaspool valda, õigust toetustele pole. Teie hinnangul ei pruugi valla laste erinev kohtlemine toetuse saamisel olenevalt kooli asukohast olla põhiseaduspärane.

Leian, et Mikitamäe valla laste erinev kohtlemine kooli asukoha tõttu ei ole põhiseadusvastane.

Eesti Vabariigi [põhiseaduse](#) (PS) § 12 lõike 1 esimene lause sätestab üldise võrdsuspõhiõiguse. See tähendab, et sarnases olukorras olevaid isikuid ei või ebavõrdselt kohelda. Võrdsuspõhiõigus pole siiski absoluutne õigus. PS § 12 lõike 1 esimese lausega on vastuolus vaid selline ebavõrdne kohtlemine, millel puudub mõistlik ja asjakohane põhjus.

Kõnealused Mikitamäe valla toetused on sätestatud Mikitamäe Vallavolikogu 17.12.2014 määruse nr 18 [„Mikitamäe valla eelarvest sotsiaaltoetuste taotlemise, määramise ja maksmise ning sotsiaalteenuste osutamise kord“](#) §-s 6 ja § 7 lg-s 1.¹

Tegu on valla makstavate nõuabatahtlike toetustega. See tähendab, et ükski seadus ei pane vallale kohustust neid maksta. Kohalik omavalitsus peab oma õigusloomes arvestama võrdse kohtlemise nõuet ka vabatahtlike toetuste maksmisel.² Kohalik omavalitsus on aga selliste toetuste tingimuste seadmisel vabam, kui need ei ole mõeldud puudust kannatavatele isikutele ning inimesel pole subjektiivset õigust neile toetustele.³

Valla eesmärgina Mikitamäe Koolis õppijate soodsamal kohtlemisel näen valla soovi säilitada ja suurendada õpilaste arvu Mikitamäe Koolis ja tagada seeläbi kooli säilimine ja arenemine. Selline eesmärk on põhiseadusega kooskõlas.

¹ Määruse § 6 sätestab, et kooliaasta alguse toetus makstakse Mikitamäe Kooli õpilase (v.a esimesse klassi astuja) ühele lapsevanemale või eestkostjale 50 eurot, gümnaasiumi ja põhihariduse baasil kutsekooli õpilase ühele lapsevanemale või eestkostjale iga kooliaasta alguses 20 eurot koolidelt saadud nimekirjade alusel. Määruse § 7 lg 1 sätestab, et Mikitamäe Kooli esimesse klassi astuja ühele lapsevanemale või eestkostjale makstakse toetust 300 eurot.

² RKPJKo 8.03.2011. a, nr [3-4-1-11-10](#), p 62

³ Samas.

Kohaliku omavalitsuse ülesandeks on korraldada kohalikes huvides kogukonna elu.⁴ Kohaliku kooli olemasolu tagamine ja selle arengu soodustamine on sellest seisukohast vaadatuna oluline eesmärk, mis puudutab laiemalt kohaliku kogukonna huve. Üldjuhul peavad kohalik omavalitsus ja selle elanikud väga oluliseks, et vallas või linnas oleks kool. Sel põhjusel saab valla eesmärki – oma valla kooli säilitamist ja arendamist – pidada kaalukaks. Arvestades Eesti demograafilist olukorda ei ole kooli olemasolu ja säilimine väiksemates valdades enam iseenesestmõistetav. Vaja võib olla erinevate kooli säilimist soodustavate meetmete rakendamist nagu Mikitamäe vald ka teinud on. On tõenäoline, et võimalus saada toetust võib kallutada vanemaid valima oma lapse jaoks kohalikku kooli.

Väljaspool valda õppiva lapse ja pere õigusi ei saa toetustest ilmajäämine väga tugevalt rikkuda, kuivõrd nende maksmisel ei lähtuta isiku majanduslikust seisust, vaid tegu on nõ boonusega, mida vald teatud tingimuste täitmisel ja teatud eesmärgi saavutamiseks vabatahtlikult maksab. Samuti ei võta toetustest ilmajäämine perelt otseselt võimalust panna last soovitud kooli, mis asub teises kohalikus omavalitsuses.

Kokkuvõttes ei saa öelda, et määruse § 6 ja § 7 lg 1 rikuksid üldist võrdsuspõhiõigust.

Tõden siiski, et põhimõtteliselt pole välistatud olukorra tekkimine, kus toetusest ilmajäämine osutub ilmselgelt ebaõiglaseks (nt objektiivsel põhjusel ei ole võimalik kohalikus koolis käia).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Mikitamäe Vallavalitsus (avaldaja andmeid avalikustamata)

Aigi Kivioja 6938428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee

⁴ RKÜKo 19.04.2005. a, nr [3-4-1-1-05](#), p 18: „Põhiseaduse järgi on kohaliku omavalitsuse aluseks idee kogukonnast, kelle ülesandeks on lahendada selle kogukonna probleeme ja korraldada kogukonna elu.“